

Mija 650 lat od lokacji Kleparza

2016-06-25

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa obchodzi 650-rocznicę lokacji Kleparza na prawie magdeburskim. Z tej okazji, w piątek, 24 czerwca o godzinie 17:00 odbył się wernisaż wystawy „Miasto bez murów. W 650. rocznicę lokacji Kleparza (1366-2016)”. Wystawa będzie prezentowana w Pałacu Krzysztofory do 23 października.

Dzięki przywilejom nadanym przez króla Kazimierza Wielkiego oraz jego następców miasto mogło się rozwijać pod względem gospodarczym i urbanistycznym. Głównym zamierzeniem wystawy jest przedstawienie dziejów dawnego Kleparza, zarówno w czasie, gdy pełnił rolę samodzielnej gminy miejskiej, jak i w okresie, kiedy znalazł się w granicach Krakowa.

Poznanie historii tego miasta rozpoczniemy od czasów nam współczesnych – tym samym podejmiemy podróż w głąb dziejów Kleparza, które sięgają drugiej połowy XII wieku. Przestrzeń ekspozycyjna została podzielona na kilka części, w każdej z nich poznamy miejsca, ludzi bądź wydarzenia, które odegrały istotną rolę w życiu religijnym, gospodarczym i architektonicznym Kleparza.

Na początku ekspozycji będziemy mogli nie tylko zobaczyć fotografie powstałe m.in. na przełomie XIX/XX wieku, ale również porównać je ze współczesnymi zdjęciami, a tym samym odnotować zmiany, które nastąpiły z upływem czasu w urbanistyce tego miejsca. Z kolei na podstawie obrazów – stworzonych przez malarzy pod koniec XIX i w XX wieku – zobaczymy najważniejsze budowle stanowiące o tożsamości Kleparza i Krakowa, a znajdujące się niegdyś w odrębnych miastach – kościół św. Floriana oraz Barbakan z Bramą Floriańską.

W kolejnej części ekspozycji poznamy opowieść dotyczącą powstania w 1910 roku na placu Matejki pomnika Grunwaldzkiego oraz jego odbudowy w latach 70. XX wieku. W XIX wieku na terenie Kleparza, stanowiącego wówczas dzielnicę Krakowa, powstały nowe budowle zmieniające panoramę tego miejsca i wprowadzające go w epokę nowoczesności. Z części dawnego rynku zostaje wydzielony plac Główny – pełniący odtąd funkcje reprezentacyjne – który z czasem otrzymuje nazwę Jana Matejki. Kolejne ważne gmachy to budynek Szkoły Sztuk Pięknych, przemianowanej później na Akademię Sztuk Pięknych, oraz powstały z funduszy Ludwika i Anny Helclów Dom Ubogich, w którym przyjmowano ludzi biednych, nieuleczalnie chorych, niemających własnego mieszkania.

Od stuleci główną część miasta stanowił wielki plac targowy, przy którym mieściła się najważniejsza świątynia – kolegiata św. Floriana, która odgrywała niezmiennie ważną rolę w życiu duchowym mieszkańców. Miasto, mające drewnianą zabudowę, niejednokrotnie było niszczone przez ogień. Dlatego szerzył się kult św. Floriana – opiekuna, który miał strzec od ognia. W świątyni cechy rzemieślnicze sprawowały opiekę nad ołtarzami, przy których ich członkowie gromadzili się podczas nabożeństw. W związku z tym życie handlowe było nierozłącznie powiązane z życiem religijnym. Na wielkim targowisku we wtorki handlowano końmi, a w piątki zbożem. Można było tutaj nabyć sukno białe i szare, sól tłuczoną, pieczywo żytnie, miód, trunki i inne wiktuały. W mieście znajdowały się liczne gospody i karczmy, gdzie podróżni mogli wynająć miejsce na nocleg.

**Magiczny
Kraków**

Na terenie Kleparza, obok kościoła św. Floriana, rozpoczynała się Droga Królewska (Via Regia). Podczas uroczystych wjazdów mieszczanie kleparscy witali monarchów Rzeczypospolitej. Oprócz tego w części wystawy dowiemy się o zniszczeniach, których doznawał Kleparz w czasach nowożytnych, kiedy miasto niejednokrotnie było podpalane i ograbiane przez obce wojska oblegające Kraków. Jak wiemy, w tym miejscu znajdował się najbardziej rozbudowany odcinek fortyfikacji krakowskich, na czele z Barbakanem.

Ostatnia część wystawy rozpocznie się od przedstawienia opowieści związanej ze sprowadzeniem w 1184 roku do Krakowa relikwii św. Floriana oraz budowy kościoła pod wezwaniem tego świętego. Poznamy również dokumenty mówiące o istnieniu, na kilkadziesiąt lat przed lokacją w 1366 roku, gminy miejskiej koło kościoła św. Floriana lokowanej na prawie polskim przez Władysława Łokietka i noszącej nazwę Alta Civitas (Wysokie Miasto). Ostatecznie jednak to dokument Kazimierza Wielkiego, lokujący na prawie magdeburskim Kleparz, któremu nadano nazwę Florencja, stworzył podstawy prawno-ustrojowe nowej organizacji miasta, która przetrwała do momentu utraty samodzielności z chwilą włączenia do Krakowa z końcem XVIII wieku. Znana nam nazwa Kleparz po raz pierwszy pojawiła się w 1379 roku i z czasem wyparła nazwę lokacyjną.

Na wystawie można będzie zobaczyć liczne eksponaty, na przykładzie których zostanie przedstawiona historia Kleparza na różnych etapach jego rozwoju. Wśród nich znajdą się m.in. przywileje i księgi związane z prawno-ustrojowym funkcjonowaniem gminy miejskiej, a także zabytki sztuki związane z kultem św. Floriana i inne artefakty stanowiące o bogactwie dziedzictwa kulturowego Kleparza

Zapraszamy na [wydarzenia towarzyszące wystawie](#) oraz [program edukacyjny](#).